

Гвазава Н. Г.

*кандидат наук з державного управління, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та регіональної економіки
Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця*

РОЛЬ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Величезне число країн з перехідною економікою взяли курс на здійснення тієї чи іншої форми децентралізаційних програм. Ця тенденція пов'язана зі зростаючим інтересом до ролі громадянського суспільства та приватного сектора як партнерів для урядів.

Будь-які дії вищої державної влади в частині посилення державних важелів регулювання розвитку економіки нерідко кваліфікуються як обмеження свободи підприємництва, відхід від принципів ринкової економіки, повернення до тоталітарного управління і т.п. Але перш ніж давати таку оцінку, необхідно розібратися, а саме - чи можна говорити про управління без централізації?

Важливість централізованого управління економікою виникає, в першу чергу, з того, що інтегрована економічна політика повинна проводитися в інтересах держави, а це можна забезпечити тільки за допомогою централізованої системи. Принциповим моментом діяльності централізованої системи управління є правильне визначення співвідношення «централізація - децентралізація», що визначає як межі компетенції центру, так і діапазон діяльності на місцях. Це співвідношення залежить як від об'єктивних факторів, так і від конкретних особливостей країни, галузі, регіону і т. д.

Співвідношення «централізація - децентралізація» в дуже великій мірі визначається рівнем соціально-економічного розвитку країни. Жорстка централізація управління від мікро- до макрорівнів сприяла швидкому зростанню промислового потенціалу. І цей виправданий, в першу чергу, термінами, в які було необхідно провести індустріалізацію, централізм був цілком під силу керівникам вищого рангу. Проблема централізованої системи управління полягала не в тому, що вона існувала, а в тому, що, вчасно не

відпустивши важелі мікрокерування, вона фактично втратила можливість і здатність до макрокерування в цілому по народному господарству.

Децентралізація не є панацеєю, її можливості обмежені набором труднощів культурного, історичного, економічного, правового і фінансового характеру.

Одна з проблем багатьох країн, що розвиваються, полягає в тому, що центральний уряд вже з самого початку не забезпечує адекватного рівня послуг рівномірно на території всієї країни. Для проведення ефективної децентралізації потрібен доступ до нових фінансових ресурсів, щоб забезпечити більш рівномірне обслуговування населення у всіх частинах країни.